

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

NR
41

RYNEK MLEKA

stan i perspektywy

ISSN 1231-2673

ANALIZY RYNKOWE

WRZESIEŃ 2011

Analizy są finansowane przez
AGENCJĘ RYNKU ROLNEGO
oraz
INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne – *Tadeusz Chrościcki*
 - II. Produkcja mleka – *J. Seremak-Bulge*
 - III. Przetwórstwo mleka – *J. Seremak-Bulge*
 - IV. Spożycie mleka i jego przetworów – *K. Świetlik*
 - V. Handel zagraniczny mlekiem i jego przetworami – *P. Szajner*
 - VI. Interwencja na rynku mleka – *J. Sych-Winiarek*
 - VII. Ceny – *J. Seremak-Bulge, K. Świetlik*
- Aneks

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge, prof. nadzw. IERiGŻ-PIB, tel.: (22) 505-46-66

AUTORZY:

dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge,
prof. nadzw. IERiGŻ-PIB
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (22) 505-46-66

dr hab. Krystyna Świetlik,
prof. nadzw. IERiGŻ-PIB
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (22) 505-47-07

dr inż. Piotr Szajner
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (22) 505-47-19

mgr Joanna Sych-Winiarek
• ARR • Warszawa
Tel.: (22) 661-78-75

mgr inż. Teresa Zdziarska
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (22) 505-44-40

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 13.09.2011 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Bogumiła Kasperowicz, Jan Małkowski, Jadwiga Seremak-Bulge, Iwona Szczepaniak,
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący), Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w kwietniu 2012 r.

Mimo utrzymującej się dobrej koniunktury na krajowym i światowym rynku mleka nie zmniejszyła się dynamika redukcji pogłowia krów mlecznych. Stopa spadku w pierwszej połowie roku wyniosła 2,6%, ale rośnie sprzedaż i produkcja mleka. Szacuje się, że w całym 2011 r. produkcja mleka wzrosła o 1,2% do 12,06 mld l pod wpływem wzrostu mleczności. Przeciętą wydajność krów mlecznych zwiększył się o 3,6% do ok. 4840 l, pod wpływem dokonującego się wraz z ciągłą restrukturyzacją postępu technologicznego oraz genetycznego. Restrukturyzacji produkcji mleka i poprawie mleczności krów sprzyjały wysokie ceny mleka. Zwiększa się sprzedaż mleka, przede wszystkim do mleczarni, maleje natomiast zużycie mleka w gospodarstwach. Szacuje się, że całkowita sprzedaż mleka zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 2%, w tym skup o 2,7%, a sprzedaż sąsiedzka i na rynkach lokalnych zmniejszyła się o 5,4%.

Zwiększenie dostaw mleka do mleczarni skutkowało zwiększeniem przerobu mleka oraz produkcji wielu przetworów mlecznych. W pierwszym półroczu 2011 r., w porównaniu z pierwszym półroczem 2010 r., zwiększono przede wszystkim produkcję mleka w proszku (o 15%) oraz masła i tłuszczów mlecznych (o 6,9%), których ceny na światowych rynkach były wysokie. Więcej wyprodukowano także fermentowanych

napojów mlecznych (o 5,7%), serów twarogowych (o 5,4%) oraz serwatki (o 3,1%). Nie zmieniła się w tym czasie produkcja serów dojrzewających, a zmalała produkcja mleka skondensowanego (o 10,3%), serów topionych (o 7,8%), śmietany (o 4,8%) oraz mleka spożywczego (o 1,7%), przy zwiększonych obrotach mlekiem płynnym między mleczarniami.

Większy przerób mleka oraz wyższe ceny zbytu spowodowały, że wartość sprzedaży przemysłu mleczarskiego (bez produkcji lodów) w I półroczu 2011 r. zwiększyła się o 13,3% do prawie 12,7 mld zł. Wartość zysku brutto w mleczarniach spadła w porównaniu z I półroczem 2010 r. o 17,6% do 347 mln zł, głównie na skutek wzrostu kosztów surowcowych. Obniżyły się także wszystkie wskaźniki rentowności, przy poprawie wysokiej płynności finansowej.

Wysokie ceny na światowych rynkach spowodowały, że wyraźnie poprawiły się wartościowe wyniki handlu zagranicznego branży mleczarskiej. Wartość eksportu w I półroczu 2011 r. wzrosła o 15,5% w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego, do ponad 677 mln EUR. Znacznie większy, bo ponad 33% wzrost importu, do 253 mln EUR spowodował, że dodatnie saldo sektora mleczarskiego zostało

zwiększone tylko o niespełna 7% do prawie 424 mln EUR. Ilościowe wyniki obrotów przetworami mlecznymi z zagranicą były gorsze, bowiem eksport praktycznie nie zmienił się, podczas gdy import został zwiększony o 22%. W rezultacie nadwyżka eksportu nad importem zmniejszyła się z 690 do 580 mln l. Jeśli tendencje w handlu zagranicznym utrzymają się do końca roku, to w skali całego 2011 r. eksport utrzyma się na poziomie ok. 2,1 mld l, przywóz wzrośnie do 0,85 mld l, a nadwyżka eksportowa może osiągnąć poziom 1,25 mld l.

Bilansowe spożycie nabiału i masła wyrażone w ekwiwalencie mleka surowego w 2010 r. utrzymało się na poziomie roku poprzedniego (272 kg/mieszkańca). Wpłynął na to ponad 2% wzrost spożycia nabiału (ze 187 do 191 l/mieszkańca) oraz ponad 6% spadek spożycia masła (z 4,7 do 4,4 kg/mieszkańca). W 2011 r. spożycie masła może nie zmienić się w porównaniu z rokiem poprzednim, a spożycie mleka zwiększy się o kolejne 2 l do 193 l/mieszkańca.

Dobra koniunktura na rynku mleka uwidoczniła się we wzroście cen na wszystkich poziomach łańcucha marketingowego. Ceny skupu w pierwszych 8 miesiącach 2011 r. były średnio o 16,2% wyższe niż w tym samym okresie roku poprzedniego. Ceny detaliczne nabiału w tym czasie wzrosły

Tabela 1

Bilans mleka krowiego (w tys. ton)

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011 ^{a)}	2012 ^{b)}
Produkcja	12426	1244	12279	12422	12493
Import ^{c)}	583	620	790	850	950
Razem do dyspozycji	13009	1306	13069	13272	13443
Eksport ^{c)}	2423	2130	2100	2100	2100
Na pasze	566	515	515	515	515
Na spożycie	10020	1042	10454	10657	10828
Razem rozchody	13009	1306	13069	13272	13443
Samowystarczalność^{d)} (%)	117,4	113,8	111,9	111,2	110,1

a) Szacunek IERiG -PIB na podstawie wyników I półroczu.

b) Prognoza IERiG -PIB.

c) Wolumen eksportu i importu obliczono wykorzystując współczynniki zawartości suchej masy, zgodnie z rozdziałem V.

d) Liczona jako stosunek produkcji do zużycia wewnątrz (spożycie plus zużycie paszowe).

ródło: Obliczenia IERiG -PIB na podstawie danych GUS i CAAC.

o 4,2%, a masła o 8,9%. Natomiast ceny zbytu w okresie od stycznia do czerwca w porównaniu z grudniem 2010 r. zostały podniesione o 4,4%.

Dobra koniunktura na światowym rynku powinna utrzymać się w najbliższych kilkunastu miesiącach. Można więc oczekiwać, że sytuacja na krajo-

wym rynku nie pogorszy się, jednakże utrzymanie dobrej kondycji polskiego mleczarstwa wymagać będzie przyspieszenia procesów restrukturyzacji.

SUMMARY

Despite the continually favourable business conditions on the domestic and global milk market, the reduction dynamics in the number of milk cows did not decrease. The drop rate in the first half of 2011 amounted to 2.6%, but milk sale and production is still on the rise. It is estimated that in the entire 2011 milk production will grow by 1.2%, to the level of 12.06 billion litres, due to the milkiness growth. An average performance of milk cows will grow from 3.6% to approximately 4840 l, due to the technological and genetic progress, in line with continual restructuring. High milk prices contributed to milk production restructuring and to milkiness improvement. The sale of milk, especially to dairies, is growing, whereas the use of milk in households is dropping. It is estimated that the total sale of milk will increase, as compared to the previous year, by 2%, including in procurement by 2.7%, and the neighbour sale and the sale on local markets is expected to drop by 5.4%.

Increased milk supplies to dairies resulted in a growth in milk processing and production of many milk products. In the first half of 2011, as compared to the first half of 2010, the production growth concerned, in particular, skimmed milk powder (by 15%), as well as butter and milk fats (by 6.9%), the prices of which were high on global markets. The production of fermented dairy drinks also increased (by 5.7%), and so did the production of farm cheeses (by 5.4%) and whey (by 3.1%). In the reference period, the production of ripening cheeses did not change, whereas the production of condensed milk dropped (by 10.3%), and so did the production of processed cheeses (by 7.8%), cream (by 4.8%) and consumable milk (by 1.7%), with an increased trade in liquid milk between dairies.

An increased milk processing and higher sale prices made the sales value of milk industry (excluding ice-cream production) grow in the first half of 2011 by 13.3%, to the

level of nearly PLN 12.7 billion. The gross profit value in dairies dropped, as compared to the first half of 2010, by 17.6%, to the level of PLN 347 million, mostly due to the growing costs of raw materials. All profitability indicators also dropped, with an improvement in high financial liquidity.

High prices on global markets resulted in a considerable improvement of the foreign trade results, in terms of value, on milk industry. The export value in the first half of 2011 grew by 15.5%, as compared to the corresponding period of the previous year, to the level exceeding EUR 677 million. A considerably higher import growth, exceeding 33%, to the level of EUR 253 million, led to an increase in the positive balance in the milk sector of nearly 7%, to the level of almost EUR 424 million. The quantity results of the foreign trade in milk products were worse, as the export volume hardly changed whereas imports were increased by 22%. As a result, the surplus of

Table 1

Cow milk balance sheet (in thousand tonnes)

Specification	2008	2009	2010	2011 ^{a)}	2012 ^{b)}
Production	12426	1244	12279	12422	12493
Imports ^{c)}	583	620	790	850	950
Total disposal	13009	1306	13069	13272	13443
Exports ^{c)}	2423	2130	2100	2100	2100
On fodder	566	515	515	515	515
On consumption	10020	1042	10454	10657	10828
Total expenditure	13009	1306	13069	13272	13443
Self-sufficiency^{d)} (%)	117.4	113.8	111.9	111.2	110.1

^{a)} 1 1 () (1 1 ((1 1 , () 1 1 , , 11) () 1) , 1 Institute, based on the results for the first half of the year.

^{b)} 1 1 ,) (1 1 ((1 1 , () 1 1 , , 11) () 1) , 1 Institute

^{c)} The volume of exports and imports was calculated using the dry mass indicators, in accordance with Chapter 5.

^{d)} Calculated as the production ratio to internal use (consumption plus fodder).

National Research Institute, based on the CSO and the Analytical Centre for Customs Administration data.

exports over imports declined from 690 to 580 million litres. Provided that the foreign trade tendencies continue to the end of the year, the export volume for the entire 2011 will be maintained at the level of 2.1 billion litres, imports will grow to 0.85 billion litres, and the export surplus may reach the level of 1.25 billion litres.

The balance-sheet consumption of dairy products and butter, expressed as the raw milk equivalent in 2010, maintained at the previous year's level (272 kg per capita). This was influenced by over a 2% growth in

dairy products consumption (from 187 to 191 litres per capita) and by over a 6% drop in butter consumption (from 4.7 to 4.4 kg per capita). In 2011 butter consumption may not change, as compared to the previous year, whereas milk consumption is likely to increase by another 2 litres, to the level of 193 litres per capita.

Favourable conditions on the milk market were reflected in the price growth at all levels of the marketing chain. Procurement prices in the first eight months of 2011 were on average by 16.2% higher than in the corresponding period of the previous year.

In the reference period, retail prices of dairy products grew by 4.2% and that of butter by 8.9%. In turn, the sales prices in the period of January-June, as compared to December of 2010, were raised by 4.4%.

Good business conditions on the global markets are likely to continue in the nearest several months. One may, therefore, expect that the situation on the domestic market will not worsen. However, the maintenance of the favourable condition in the Polish milk industry will require the acceleration of restructuring processes.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazą się:

1. Rynek pasz (30) • wrzesień 2011,
2. Rynek mięsa (41) • wrzesień 2011,
3. Rynek ryb (16) • październik 2011,
4. Rynek zbóż (41) • październik 2011,
5. Rynek ziemniaka (38) • październik 2011,
6. Rynek rzepaku (40) • październik 2011,
7. Rynek drobiu i jaj (40) • listopad 2011,
8. Rynek owoców i warzyw (39) • listopad 2011,
9. Popyt na żywność (13) • marzec 2012,
10. Rynek środków produkcji dla rolnictwa (39) • marzec 2012,
11. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (35) • marzec 2012,
12. Rynek pasz (31) • kwiecień 2012,
13. Rynek mleka (42) • kwiecień 2012,
14. Rynek ryb (16) • kwiecień 2012.

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wiernie odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2011 roku wynosi 42 zł.

Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa, tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-46-36
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>